

Asia: YM008:00/2015, YM029:00/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi (ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen)

1. Hallituksen esityksen yleisperustelut

Yleiset kommentit lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevista lakiehdotuksista

Hallinnollisten menettelyjen kehittämisessä on tarpeen painottaa asiakasnäkökulmaa, sillä hallinnon tehokkuus vaikuttaa niin yritysten investointeihin ja Suomen vetovoimaan toimintaympäristönä kuin haitankärsijöiden oikeuksien turvaamiseen. Hyvinvointimme turvaaminen vaatii uskallusta tarkastella lainsäädäntöä uudella tavalla sekä kyseenalaistaa perinteiset ajatusmallit ja rakenteet. Yhteiskunta tarvitsee parempaa sääntelyä. Sujuvat ympäristömenettelyt hyödyttävät kansantalouden ohella myös ympäristöä, kun niukkoja viranomaisvoimavaroja kohdennetaan järkevästi ympäristölle vaaraa aiheuttaviin toimiin.

Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa ja nopeuttaa yritysten ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyitä. Lupamenettelyjä voitaisiin yrityksen halutessa sovittaa ajallisesti yhteen ja yhdistää eräitä niihin liittyviä tehtäviä. Menettelyä koordinoi joko valtion (tuleva LUOVA) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jolta luvanhakija saisi tiedot tarvittavista luvista, menettelyistä ja menettelyn kestosta.

Esitys yhden luukun malliksi on lähtökohtaisesti hyvä ja vastaa yrittäjäjärjestön näkemyksiä ympäristölainsäädännön merkittävimmistä uudistamistarpeista. Huomautamme kuitenkin, ettei yhden luukun malli toimi optimaalisesti vielä sellaisessa järjestelmässä, jossa yhden luukun ulkopuolelle on jätetty erilaiset ympäristöoikeudelliset ja kemikaaleihin liittyvät ilmoitusmenettelyt sekä hankekohtaiset maankäyttöratkaisut. Mallin kehittämistä on myös tulevaisuudessa perusteltua jatkaa muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä. Lisäksi on perusteltua kehittää muutoksenhakua siihen suuntaan, että valitusmenettelykin hoituisi mahdollisuuksien mukaan nk. yhden luukun periaatteella.

Yleiset kommentit YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevista lakiehdotuksista

2. Hallituksen esityksen vaikutukset

Pyydämme erityisesti arvioimaan esitettyjä taloudellisia vaikutuksia suhteessa lausunnonantajan omaan asemaan.

Vaikutusarviointia voidaan pitää kokonaisuudessaan melko kattavana, joskin yritysvaikutusten arvioinnista puuttuu erityiset vaikutukset pienempiin yrityksiin. Ehdotusten vaikutusten arviointi perustuu pääosin SYKE:n ja Itä-Suomen yliopiston yhteishankkeena laadittuun selvitykseen. Lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevien ehdotusten vaikutukset on arvioitu oletuksella, että yhteensovittamista sovellettaisiin vuosittain noin 200 hankkeen lupamenettelyissä. Arvio on melko maltillinen ja lisääntyisi huomattavasti, jos investointeihin ja muihin hankkeisiin liittyvät ilmoitusmenettelyt ja maankäyttöratkaisut otettaisiin mukaan yhden luukun palvelun piiriin.

Korostamme, että pk-yritykset, joita suomalaisista yrityksistä on yli 99 prosenttia, tulevat hyötymään lupien yhteensovittamisesta suhteessa suurempia enemmän. Pk-yritykset ja erityisesti pienemmät toimijat eivät useinkaan tunne ympäristölupaprosessien kulkua ja sitä, mitä heiltä prosessin etenemiseksi edellytetään. Lupamenettely saattaa edetä hitaasti jo siitä syystä, ettei hakemusta osata täyttää oikein. Näissä tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, että hakija saa lupaviranomaiselta riittävää ohjeistusta ja neuvontaa. On selvää, että ennakkomenettely sekä muut hakijan ja viranomaisen väliset yhteistyön muodot nopeuttavat omalta osaltaan myös ympäristöprosesseja.

Lupien yhteensovittaminen yhdessä viranomaisen palveluperiaatteen kanssa sujuvoittaa kiistatta niiden yrittäjien lupaprosesseja, joilla ei ole mahdollisuutta palkata konsulttia hoitamaan omaa lupasiaansa. Hankkeiden käsittelyaikaan tuovan ennakoitavuuden tuoman kustannussäästön lisäksi yhden luukun mallilla säästetään yritysten prosessikustannuksia.

Ympäristölupahakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on nykyään vaikutusarvioinnin mukaan 11,6 kuukautta. Jos järjestelmä saadaan toimimaan sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti, uskomme, että käsittelyaikoja saadaan lyhennettyä merkittävästi. Sen vuoksi katsomme, ettei esitetty 260 miljoonan euron säästö yrityksille 10 vuoden aikajänteellä ole epärealistinen.

Onko esityksessä jäänyt joitakin olennaisia vaikutuksia huomioimatta? Jos on, niin mitä?

Minkälaisiin tilanteisiin arvioitte lupahakemusten tai YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamisen käytännössä soveltuvan?

3. Kommentit pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin (ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen)

- Yhteensovitettavat lupamenettelyt (1-4 §)

-

- Yhteensovittava viranomainen (5 §)

-

- Hakijan neuvonta (6 §)

-

- Yhteensovittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen (7 ja 13 §)

-

- Määräajat käsittelyvaiheille (8, 12 §)

Uudessa yhteensovittamislaisissa säädettäisiin hallintolakia täydentävästi lupa-asian käsittelyn määräajoista. Hallintolain mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvion päätöksen antamisajankohdasta sekä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä määriteltävä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Lausunnolla olevan yhteensovittamislakiesityksen mukaan yhteensovittava viranomainen määrittäisi yhteistyössä muiden yhteensovitettavissa asioissa toimivaltaisten viranomaisten kanssa tavoitteellisen käsittelyajan yhteensovitettaville lupahakemuksille ja esittäisi käsittelyajan perusteella arvion ajankohdasta, jolloin päätökset yhteensovitettavissa lupa-asioissa annetaan.

Katsomme, ettei hallintolaissa tai yhteensovittamislaisissa käsittelyajalle asetettu yleissäännös ole riittävä. Hakijan oikeusturvan, investointien ennakoitavuuden sekä viranomaisprosessin joutuisuuden turvaamiseksi on tärkeää, että laissa määritellään selkeät enimmäisajat viranomaiskäsittelyille. Määräaikojen säätämällä asetettaisiin hakijat keskenään samanarvoiseen asemaan. Lisäksi asetetuilla määräajoilla olisi viranomaistoimintaa ohjaava vaikutus, mikä nopeuttaisi lupaprosesseja.

Korostamme, että yhden luukun mallin prosessille tulisi asettaa viranomaisia velvoittavat määräajat, joista voitaisiin poiketa tai määräajan laskeminen katkaista perustellusta syystä. Erilaisia määräaikaan liittyviä malleja voidaan hakea muualta lainsäädännöstä, esimerkiksi palveludirektiivistä, vaikka sen soveltamisalaan ei kuulu ympäristöoikeudelliset lupa-asiat.

- Hakemusten täydentäminen (9 §)

-

- Lupahakemuksista kuuleminen (10-11 §)

-

- Lupapäätösten antaminen (14-15 §)

-

- Lupamaksut (16 §)

-

- Voimaantulo (17 §)

-

- Ympäristönsuojelulain 47 c §, vesilain 11:1, luonnonsuojelulain 72 a §, maa-aineslain 4 c §, maankäyttö- ja rakennuslain muutokset, kaivoslain 40 a § ja kemikaaliturvallisuuslain 104 e §

-

- Ympäristönsuojelulain 47 b §, vesilain 12 a § sekä luonnonsuojelulain 72 b ja 61.5 §

-

4. Kommentit pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin (YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen)

- YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen (YVA-laki 5 §, 22 a.1 ja 25 §)

-

- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisen yhdistäminen (YVA-laki 22 a.2 ja 27 §, ympäristönsuojelulain 44 a §, vesilain 11 a §)

-

5. Muut kommentit

Voitte kirjoittaa tähän mahdolliset muut kommentit esityksestä

-

Toivonen Tiina
Suomen Yrittäjät ry